СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 190. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 15-го серпня, 1929. — VOL. XXXVII. No. 190. Jersey City, N. J., Thursday, August 15, 1929. THREE CENTS.

НОВІ СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В НЮ ОРЛІЕНСІ

СТРАЙКОВІ ДЕМОНСТРАНТИ ПОТУРБУВАЛИ МЕЙОРА И РАДНИХ.

НЮ ОРЛІЕНС, 14. серпня. — До „ситі голу" ввійшла вчора велика демонстрація страйкуючих робітників місцевого трамваю з жінками та зажадала від міської ради приняття від них петиції в справі кавції на „джітні". Підчас розмови між мейором міста та страйкарами почалася між сторонами сварка, а далі кілька жінок чинно зневажили мейора та кількох міських радних. Поліція опісля не пустила їх дальше, станувши на порозі з револьверами та слізними бомбами.

У своїй петиції страйкарі домагалися, щоби міська рада знесла міський закон, ухвалений кілька літ тому, після котрого властитель „джітні" має зложити 5,000 долярів кавції, щоби забезпечити відшкодовання для людей, ним ушкоджених. Страйкуючі трамваєві робітники кажуть, що сей закон здержує свобідний рух „джітнів", а се шкодить страйкови трамваєвих робітників.

Міська рада, котрій предложено петицію, відмовилася відкликати закон, уважаючи його зовсім умісним. На чутку про се й почалося серед демонстрантів невдоволення, яке остаточно виллялося в чинну зневагу мейора й радних.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ВІДПЕКУЄТЬСЯ ВІД ҐАСТОНСЬКИХ СТРАЙКАРІВ.

ЮНІЙНІ ДЕЛЕҐАТИ ПРОТИ ДАВАННЯ СЛОВА КОМУНІСТАМ.

РОЛІ, Норт Каролайка, 14. серпня. — Нині почалася тут річна конвенція Стейтової Федерації Праці. Конвенція вся сильно настроена проти комуністів.

Видно се було наперед підчас дискусії над звітом уряду, коли порушено справу страйку ткацьких робітників. Конвенція з одушевленням витала кожду згадку Юнайтид Текстил Воркерз, котра звязана з Американською Федерацією Праці, а витала псиканнем і свистами згадку конкуренційної юнії, веденої комуністами.

На конвенцію приїхала 19-літна Софія Мелвил, одна з 16 обжалованих у Ґастонії, щоби представити конвенції справу сього процесу. Один делеґат поставив внесок, щоби їй дати слово, але за внеском заявився тільки один голос внескодавця.

Опісля делеґати вже не вдоволялися відкиданнем симпатизуючих з комуністами внесків, але повели проти комуністів отверту офензиву. Один делеґат заявив, що на салі конвенції находиться секретар комуністичної „Міжнародної Оборони Праці" та поставив внесок, щоби з огляду на те, що комуністи поставили собі за ціль розбивати зі середини всі робітничі організації, яких вони не можуть опанувати, ніякому комуністови на конвенції слова не давати.

У справі ґастонського процесу поставлено резолюцію, в якій висказується надію, що ґастонський процес відбудеться справедливо. Рівночасно резолюція осуджує нищенне маєтку страйкарів. Президент юнії, котрий проводив зборами, заявив конвенції, що в Ґастонії не може бути й мови, щоби страйкарі допустилися вбивства, як се закидує їм стейтова прокураторія. Однак рівночасно, говорив він, треба сказати й те, що оборонці сих обжалованих волілиби, щоби обжалованих, поставлених на суд, признано винуватими, бо се булоби корисне для комуністичної пропаґанди.

СТРАЙК ГРОБАРІВ КІНЧИТЬСЯ.

РОБІТНИКИ НЕ ЗДОБУЛИ НІЧОГО.

НЮ ЙОРК, 14. серпня. — Страйк копачів гробів на Калвaрі Семетері вже майже покінчився, бо з 360 страйкарів 200 вернули вчора до роботи.

Робітники вернули до роботи, не зискавши своїм страйком нічого. Не помогло їм нічого відкликуванне до римо-католицького епископа ані до міського мейора. Вертають вони, приставши на старі години праці й давну заплату.

Добилися тільки обіцянки, що їх домагання розслідить о. Алойзій Дайкін, директор цвинтаря.

СМЕРТЬ 5 РОБІТНИКІВ ПРИ ВЕРЧЕННЮ ШИБУ.

ЩЕ ОДИН МОЖЕ ТЕЖ ПОМЕРТИ.

ВИЛМИНГТОН, Каліфорнія, 14. серпня. — На нафтовім терені підприємства Шел Ойл Ко. случився коло шибу вибух ропи. Вибух обілляв ропою робітників та запалив на них плаття. Від попечень 5 з них померли до години, а один може померти кождої хвилі.

ЧВЕРТЬ МІЛІОНА ЗА ОБРАЗ.

НЮ ЙОРК, 14. серпня. — Еріх, місцевий торговець образів, продав образ англійського маляря Ромнея „Синій Хлопець" одному богачеви з Лонґ Айленду за суму 250,000 долярів.

Представляє він 6-літного хлопчика в синім одінню, як він пише щось на папері, положенім на камени. Знавці цінять його за вміння, з яким змальовано гармонійно контраст між брунатним волоссям та синім одягом.

НА ШЛЮБ НА СТАРІ РОКИ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, 14. серпня. — Звідсілля вибрався в дорогу до Німеччини 91-літний Німець Якоб Шварц. Виїзджаючи в дорогу, зателеграфував він панні Фреді Шмідт, з Каншайну, в Німеччині, щоби вона приготовилася до шлюбу.

Молодій тепер літ 90. Вона ждала на свого нареченого повних 65 літ. Стільки літ тому Шварц вибрався в Америку, щоби зробити маєток. Дівчина обіцяла ждати на нього й додержала слова.

ОСТАННІЙ ВИРОК В СПРАВІ ОТАМАНЧУКА І ВЕРБИЦЬКОГО.

ВИРОК СМЕРТИ ІВАНОВІ ВЕРБИЦЬКОМУ ЗАМІНЕНО КАРОЮ НА 15 РОКІВ ВЯЗНИЦІ.

ЛЬВІВ (Галичина), 29. липня, листом з краю). — Найвищий суд у Варшаві рішив на неявному засіданню затвердити вирок на Василя Атаманчука, якого засуджено на 10 років тюрми, а засудженому на кару смерти Іванові Вербицькому замінив цю кару на 15 літ тяжкої тюрми.

УЧНІ КИНУЛИ БОМБУ.

Невідомий справник кинув вечером бомбу крізь вікно до конференційної салі ґімназії в Кротошині. Саме під цю пору професори підписували свідоцтва. На щастя, бомба відбилася від віконної рами й вибухла на хіднику, не роблячи великої шкоди.

МАСОВІ СТРАЙКИ ПО СЕЛАХ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.

По селах Західної України нарід таки на добре почав боронитися перед нуждою й визиском масовими страйками. Під цю пору шириться страйк у Комарнянщині, в Кремянеччині, Стрийщині, Жовківщині, Брідщині і Бобреччині. Там, де страйк покінчився, побідили страйкуючі.

Кремянеччина: Страйк обхопив села: Матіївці, Піщатинці, Борщівка, Гринківці, Темногайці, Кудлаївка. Піддержують страйкуючих Снігурівка, Передмірки і Чайчинці. Страйк стараються ломити радикали з Вікмени і Борщівки з якимсь-то Семеном на чолі.

Бобреччина: Після виграного страйку в кількох селах Бобреччини почали страйк села: Вибранівка, Бринці церковні, Бринці загірні, Берездівці, Підгірці, Гранки-кути, Тужелівці, Красна гора, Суходіл, Гута суходільська і Елів.

Комарнянщина: Тритижневий страйк у кільканацятьох селах Комарнянщини покінчився побідою страйкуючих селян. Знесено посередництво ліверантів, косити будуть за 6-ту копицю, а не за десяту, обробляти будеться менше ¼ морґа буряків і три ґари менше копати бараболі. Дідич твердить, що він стратить при кожнім морґови по 81 золотих.

СКРУТА ПОЛЬСЬКОГО ПРОМИСЛУ.

Одна з найбільших варшавських фабрик залізного промислу, Гантке, обмежила працю з 6 днів на 4 дні тижнево. Таксамо обмежено працю у великій фабриці дроту та цвяхів бельґійської спілки у Варшаві. Фабрика Волянського і фабрика „Дріт" працюють лише три дні тижнево. Інші фабрики, як Ґертих, Жбіковський сильно зменшили число робітників. Тесаме заповідають всі інші фабрики, навіть державна фабрика „Урзус".

В подібному положенню знаходиться великий ткацький промисл у Лодзі. В 60 фабриках працює 97 тисяч робітників. Але лише 22 тисячі працює по 5 днів тижнево, 10 тисяч по 4 дні, 30 тисяч по 3 дні, а 27 тисяч лише по два дні.

В осени тяжке положення промислу та торгівлі ще більше погіршиться, бо рада міністрів рішила піднести на 20 процент залізничі оплати на перевіз товарів.

ПОЛІЦІЯ В РІДНІЙ ШКОЛІ.

На припоручення львівського ґродського старости аґенти поліції напали на домівку Рідної Школи і сконфіскували брошуру Гарасимовича „На тревогу". Брошура ця була друкована в „Новому Часі" і обіймає матеріял про українське шкільництво під Польщею на основі самих офіціяльних польських даних.

ЗАКІНЧУЮТЬ НОВУ ЕЛЄКТРОСТАЦІЮ В ЖИТОМИРІ.

В Житомирі закінчують будувати нову електростацію на 3,200 кільоват-годин. Вартість будівництва 2,000,000 карб.

ПІСОК ЗАСИПАВ ХЛОПЦЯ.

В Горішній Вигнанці, пов. Чортків, осунулася нагло піскова гора й присипала сімлітнього хлопця Ґоздецького. Слідство ведеться.

МАЙБУТНЄ ЗАПОРІЖЖЯ И ДНІПРА.

З 1927 року в районі долішнього Дніпра під керуванням проф. Александрова провадиться гидротехнічні досліди роботи, що в майбутньому матимуть велике практичне значіння для економіки всього Радянського Союзу.

Проф. Александров, що перебуває в Харкові, на розмові зі співробітником Ратау з приводу цих робіт повідомив ось що:

„Головне завдання гидротехнічних дослідних робіт на долішньому Дніпрі поглибити водяний шлях Запоріжжя-Херсон на відстані 300 кільометрів. Тепер Дніпро в цьому місці не більше як півтора метра завглибшки. Це не дає змоги розвивати велике пароплавство. Отож передбачається насамперед землечерпними роботами поглибити Дніпро до 3.6 метрів. Між Запоріжжям та Херсоном ходитимуть великі річкові пароплави. Дослідні роботи в цьому напрямі мають закінчитися з таким розрахунком, щоб, збудувавши дніпропетровську гидростацію, можна було розпочати землечерпні роботи. Це є перший етап пляну. Але цим він не обмежується. Надалі передбачається поглибити долішній Дніпро до 7 метрів і влаштувати в Запоріжжі морський порт, щоб до Запоріжжя підходили пароплави з Середземного й Чорного морів. Це матиме велике значіння, бо дасть змогу з одного боку безпосередньо з Запоріжжя експортувати ліс, хліб та метать, а з другого приставляти з Батуму через Херсон нафтові продукти. Друге завдання дослідних робіт знайти біля Никополя та Кахівки місце, щоб збудувати там у майбутньому дві гидроелектростації потужністю 150 тис. кінських сил. Нарешті гидротехнічні роботи мають виявити можливість меліорувати в районі долішнього Дніпра 100 тис. десятин землі".

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ЗАКОН.

Найактуальнішою темою політики в Румунії є адміністративний закон, що його предложило тепер правительство парляментові. Закон цей ділить усю Румунію на 7 директоратів з осідками в Букарешті, Чернівцях, Кишиневі, Клюжу, Крайові, Яссах і Тімішорі. На чолі кожного стоїть ґенеральний директор. Він має у своїм директораті всю правительственну владу, верховну владу над поліцією й право покликати військову силу на допомогу. Проти цього закона виступили ґостро, а відтак опустили парлямент ліберали й представники національних меншостей. Соціялдемократи здержалися від голосовання. Закон перейшов голосами націонал-царaністів.

НЮ ЙОРК У ЧИСЛАХ.

Народини дітей відбуваються в Ню Йорку що 4 мінути і 6 секунд; в 1928 році народилось там 126,332. В сьому році подруж було 62,424, себто вінчалось 7 пар на годину, 1,500 тягарових ваґонів треба денно, щоби привезти поживу для Нюйорчан. Колиб сі ваґони уставити в ряд, то вони занялиб 12 миль.

ВЖЕ БОЯТЬСЯ И ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Поляки вже звернули свою ласкаву увагу і на Закарпатську Україну, котра остає тепер під Чехословаччиною. Вони добачують для себе небезпеку і тут. Львівська санаційна ґазета „Слово Польске" з 30 червня пише, що будуччина Закарпаття може бути трояка: 1) або вона буде зросійщена, або 2) зукраїнізована, або 3) остане ні сякою ні такою, цебто буде якимсь невиразним народом, зближеним до Росіян, Українців, Чехів і Словаків. Коли сповниться точка перша, пише „Сл. Пол.", то буде зле для Чехословаччини; коли буде здійснена точка друга, то буде дуже зле для Польщі, бо українізація Закарпаття це, на думку польської ґазети, робота Німців, спрямована на шкоду Поляків. „Слово Польске" пише: „Вразі дальших українізаційних заходів Закарпаття **Польща сама мусілаби призадуматися, чи може і за тою границею терпіти щось такого, що є зроблене Німцями (мейд ін Джермани).**

Найкраще булоб, кінчить польська ґазета свої міркування про Закарпатську Україну, колиб на Закарпаттю жили собі якісь незясовані ближче Карпатороси під чуйною опікою і контролею Чехів.

Що додавати до цих слів чоловіка-сатани зі „Сл. Польского"? Не треба, здається, нічого. Він мусить бути хорий на голову, а хороба ця повстала у нього на тлі боязни перед розвитком українського народу.

НА МАНДЖУРСЬКО-СИБІРСЬКОМУ КОРДОНІ ЗРОСТАЄ НАПРУЖЕННЯ

СУТИЧКИ МІЖ КИТАЙСЬКИМИ І МОСКОВСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ. ОБИДВІ СТОРОНИ ПІДСИЛЮЮТЬ СВОЇ АРМІЇ. ЧЕРВОНА КАВАЛЄРІЯ НАПАЛА НА КИТАЙСЬКЕ СЕЛО.

МОСКВА (СССР), 14. серпня. — Тут неприємне враження викликають повідомлення з Токіо про неустанне переслідування Китайцями радянських горожан у Манджурії, а також, що Китай післав 10 літаків на кордон з Сибіром, щоби підсилити ними свою армію.

Большевики сформували спеціяльну армію Далекого Сходу. Командантом її призначили бувшого свого інструктора по військовим справам при уряді націоналістів у Нанкіні, Блюхера, що там працював під іменем „ґенерал Ґалін". Тепер йому підлягають всі російські війська, що знаходяться в Сибіру на схід від озера Байкал. Останніми часами Блюхер був командуючим військами на Україні.

Радянські кореспонденти повідомляють, що становище на радянсько-китайському кордоні далеко ґірше, ніж собі його уявляють чужинецькі держави, бо Росія буде твердо стояти на своїх попередніх вимогах.

Знову повідомляють про напад російських білоґвардейців на радянську територію. Вони поранили й убили кількох радянських громадян. Білоґвардейці оперують при допомозі китайських військ. Напад червоні війська відбили.

ШАНҐАЙ (Китай), 14. серпня. — Дійшло знову до кривавих сутичок між російськими та китайськими військовими відділами в районі стацій Манчулі та Погранична. В цих сутичках убито двох китайських жовнірів. Крім того в районі Манчулі поранено 20, а в районі Погранична — 12.

Китайське військове командування в районі Погранична повідомило Мукден, що там ситуація критична й разом з тим просить підкріплення. Нанкінське правительство, сподіваючися розвязати конфлікт мирним способом, наказало своїм військам стримуватися від военної акції.

ТОКІО (Японія), 14. серпня. — Телеґрафічна аґенція Ренґо повідомляє, що трицять радянських кіннотчиків перейшли пограничну ріку Арґун і напали на китайське село Джарейнор. Крім шкоди ізза грабунків і нищення села вони втопили в ріці 5 Китайців.

Китайці арештували 60 служачих Східно-Китайської залізниці за те, що вони залили водою майни в районі Джарейнора. Таж аґенція повідомляє, що з огляду на погіршення ситуації на кордоні Манджурії большевики перевозять туди чужинецький військовий відділ у числі 1,200 вояків, який зформовано з Китайців, Бурятів і Мадярів.

КРІЗА МИНУЛА.

КОНФЕРЕНЦІЯ РОСПОЧАЛА НОРМАЛЬНО ПРАЦЮ В СПРАВІ РЕПАРАЦІЙ. СНОВДЕН ЗРЕЗИҐНУВАВ З УЛЬТИМАТИВНОГО ХАРАКТЕРУ СВОЇХ ВИМОГ.

ҐАҐА (Голяндія), 14. серпня. — Завдяки інструкціям Мек Доналда на конференції по репараціям зявилася можливість продовжувати нормальну роботу. Сновден зрезиґнував зі своїх ультимативних вимог і зголдився, щоби конференція роспочала свою працю без попереднього задоволення його вимог. Отже зявилася можливість тепер обговорювати всі деталі пляну Йонґа.

Своєю тактикою Сновден досяг того, що англійські інтереси в репараційному питанню здобули широкий розголос та підтримку загальної опінії.

ЕВАКУАЦІЯ НАДРЕНІЇ.

МОЖЛИВО ДО РІЗДВА АНТАНТСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАБЕРУТЬСЯ З НІМЕЦЬКОЇ ТЕРИТОРІЇ.

ҐАҐА (Голяндія), 14. серпня. — Поки розвязувалася справа ультимату Сновдена, йшли ріжні приватні наради в ріжних справах, для яких скликана конференція. На цих нарадах Бріян виявив добру волю й бажання в напрямку осягнення дійсного порозуміння, що забезпечувалоб довший мир в Европі.

Між иншими справами досягнено принципове порозуміння в справі евакуаіції Надренії антантськими військами. Евакуація малаб скінчитися не пізніше Різдва, без жадних нових компенсацій зі сторони Німеччини. Тепер уже можна думати, що ця репараційна конференція приведе до установлення дійсного мира в Европі на більш-менш довший час.

ЗДОРОВЛЯ ПОАНКАРЕ ЗЛЕ.

ДО ПАРИЖА ЗАВІЗВАНО ТРОХ НАЙЛІПШИХ СПЕЦІЯЛІСТІВ ДЛЯ КОНСУЛЬТАЦІЇ.

ПАРИЖ (Франція), 14. серпня. — До бувшого премієра Франції Поанкаре викликано трох найліпших спеціялістів-лікарів, що тепер перебувають на вакаціях. Причиною виклику їх стало те, що після серіозної операції стан здоровля Поанкаре погіршився й це викликає побоювання за його життя.

ПЕРША НЕВДАЧА.

РОСІЙСЬКИЙ ЛІТАК, ЩО ВИБРАВСЯ З МОСКВИ ДО НЮ ЙОРКУ, ЗМУШЕНИЙ ОСІСТИ В СИБІРІ.

МОСКВА (СССР), 14. серпня. — Російський літак „Земля Саветов", що вибрався з Росії до Америки, після щасливого лету до Красноярська тепер, при перелеті до Іркутська в Сибірі, змушений був спуститися 170 миль від Іркутська. З ним стараються навязати контакт, щоби вияснити причини його осіду в пустинній місцевости.

ЦЕПЕЛІН ЛЕТИТЬ ДО ЯПОНІЇ.

ФРІДРІХСҐАФЕН (Німеччина), 14. серпня. — З огляду на зміну погоди на ліпше, Екенер заявив, що сьогодня вечером (10 година по нюйорському часу) „Ґраф Цепелін" має вилетіти в свою найтяжчу й найдовшу подорож. Летітиме він з Німеччини до Швеції, звідти через Фінляндію, а коли вітер дозволить, то й через Ленінград. Триматиме буде весь час далеко на півночі. Йому доведеться перелетіти кілька тисяч миль через пустинні й невідомі місцевости Сибіру.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокое число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КРОВАВИЙ РАХУНОК

Дивізія вуличного руху поліційного департаменту Ню Йорку виказує, що за послідний рік у сьому місті загинуло в автомобілевих випадках 1,000 людей, а 45,000 других вийшло з тяжкими покаліченнями.

На перший погляд ока моглоби здаватися, що се велике число випало наслідком якогось одного великого або кількох великих випадків. Тимчасом се все сума, зібрана з довгого ряду випадків, у яких не гинуло по більше як по кількоро людей нараз.

Най нікому теж не здається, що се виїмкове число. Правда, в минувшому році було там 780 вбийств, що моглоби дати основу до думання, що сей рік незвичайний. Однак, коли приглянутися статистиці нещасних випадків у ще давніші роки, то показується, що кождого слідуючого року число нещасних случаїв було висше, як попередного року. Значить, число нещасних випадків від автомобілів постійно зростало, поки не дійшло до горендальної просто висоти тисячі смертельних випадків у рік.

Сей зріст є зрештою природним наслідком небувало скоро зростаючого автомобілевого руху. Наслідком широко в Америці поширеної продажі річей людям, яким навіть не снилося сі річи купувати (се в Америці називається „гайповер сейлменшип"), нині просто кождий мешканець старається мати автомобіль. Автомобіль вже давно перестав бути в Америці люксусом. Він нині вже малощо не конечною річчю. За зростом числа автів зросло число випадків, як зовсім природний наслідок першого явища.

Гинуть у нещасних випадках мущини, і жінки, і діти. Гинуть ті, що їдуть, і ті, які ходять пішки та попадають під авта. Так гине богато дітей. В статистиці міста Ню Йорку за послідний рік на 1,000 загинувших осіб є 325 дітей.

Отсе є плоди великого згущення населення та великого поширення автомобілів. Заради на се шукати трудна справа. Покищо нам треба старатися, аби від сих нещасть не терпіли наші родини. Нам треба подбати, щоби ми не впинилися над економічною руїною, коли в нашу хату загляне нещасний случай, який серед теперішних умов великого американського американського міста є природним явищем. Тому то кождому з нас ся статистика кровава великого американського міста повинна говорити: Обезпечуймося в великій і певній запомоговій організації.

Д-р В. Клодницький.

ПОЛІТИЧНИЙ ХИСТ ФРАНЦУСЬКИХ ЛІДЕРІВ

В останніх трох десятиліттях на французькій арені політичного життя ми бачимо трох великих французьких лідерів, які по черзі, на певний протяг часу, беруть керму держави у свої руки. Є ними: Клемансо, Поанкаре і Бріян.

Кождого з них Французи вважають великим політиком світової слави, а рівночасно з тим найкращими синами батьківщини. Однак їхня політична тактика цілковито ріжна, хоч вони всі три є 100%-вими націоналістами.

Суть французької політики заключається в тому, щоби опертись німецькій противазі, яка під оглядом мілітарним, економічним і політичним грозила і грозить Франції. Значить, завданням кожного французького мужа є глядіти на ґерманський схід і вирозумівати, оскільки він грозить на кордонах Альзації і Льотаринґії, на індустріяльних ринках збуту і на міжнародній політичній арені.

Коли хочеться очеркнути політичну тактику згаданих трох політиків, треба в першу чергу дивитися на них під кутом французько-німецьких відносин.

Клемансо, ґеніяльний політак, вирозумівае, що Німців, які шалено скорим темпом ростуть і кріпшають, треба зупиняти ножем та найжорстокішими репресіями. Клемансо був завсіди тої думки, що з молодого німецького живого орґанізму треба вточити чимало крови, щоб він ослаб на стільки, щоби його переміг французький нарід, який тепер переживає добу застою. Сих побажань Клемансо не скриває, але щиро й явно вщіплює у свій нарід ненависть і жажду німецької крови. Жорстока фільософія Клеманса принивається. Це бачимо в політичній літературі Французів в минулих кількох десятиліттях. Це бачимо в їх пресі. Однак найкраще можна сконстатувати їдь Клемансової фільософії у світовій війні.

Поанкаре також ґеніяльний політик. Він вирозумівае, що в XX. століттю не годиться так без обиняків провадити політику. В душі він секретно погоджується з бажаннями Клеманса, одначе жорстокість форми йому не по нутру. Поанкаре все робить в рукавичках; одначе, як лише Німцям трошки доля усміхнеться, то він їх за горло і придушує. Але все в рукавичках. Военні часи минули і тактика Клеманса „перестарілась" і тому цілком льоґічно Поанкаре тепер є духовим провідником безкомпромісової Франції. Клемансо? Поанкарівською ідеольоґією живе сьогодня що найменше половина Франції.

Друга половина Франції думає ідеольоґією третого великого французького політика, Аристида Бріяна. Цей державний муж вирозумівае, що Франції треба: мирного співпожиття з сусідними державами, зокрема з Німеччиною. Бріян не боїться зросту німецької нації. Мовляв, Франція зможе скріпитися тоді, як чим скорше загояться рани світової війни, як Франція перестане зброїтися й ослабляти своє народне господарство непродуктивними витратами гроша у формі підпомог малій антанті, яку сотворили Клемансо з Поанкарем на спілку. Вкінці Бріян є того переконання, що народові треба вщіпляти менше їдь ненависти, а більше чесноти любови й шляхотної ривалізації, яка веде до проґресу. Бріян вірить, що людство повинно жити мирно і тому він свою миролюбивість так маркантно замаркував на конференціях в Кан, Льокарно, Женеві й Парижі. Миролюбивість Бріяна видна теж з пакту Бріяна й Келоґа, на основі якого поставлено війну поза законом.

Всі три французькі політики майже ровесники і вони на переміну по кілька разів стояли в проводі французької політики. Хоч противних думок, всі три мають для Франції великі заслуги тому, бо в політиці навіть найбільший ґеній може заломатись, провалитись, зійти на ніщо. Це буває тоді, як політик виступить в не свій час, або на случай кризи завчасу добровільно не усунеться від проводу в політичному житті. Клемансо був для Франції добрий тоді, як горду Німеччину із юнкерською зарозумілістю треба було тиснути сильніше. Поанкаре був для Французів добрий тоді, як Німеччині треба було чемно погрожувати, а Бріян є добрий нині, де Французи з Німцями мають дійсно замиритися.

Колиб кождий з них, на случай невдач для своєї політики, замісць сказати собі: Мені покищо не ведеться, або: ідеольоґія моя не відповідає духови часу, тому я й усунуся, щоб другий мав нагоду проявити свій хист"; колиб кождий з них у таку хвилю йшов на пролім, бючи в своїй впертости головою об мур, то вони за кождою невдачею викликалиби серед народа таку сварку, що поворот старого провідника до проводу бувби вже неможливий. Секрет удачі Клеманса, Поанкаре й Бріяна лежить якраз у тому, що кождий з них уміє вести народ тоді, як народ хоче їх політики, а всувається на бік, як народ хоче иншої політики й инших провідників.

З УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

СПАСИБІГ ЗА НАУКУ!

Одна подія зелектризувала останньо українське громадянство: **Лисоня.** Випадки на Лисоні в загальному відомі. Кількох поліціянтів на чолі з нижчим урядовцем воєвідства розрили стрілецькі могили — святість українського народа, могили упорядковані, прибрані хрестом і квітами, могили — власність Т-ва Охорони Военних Могил. Як сказалося, поліцаї робили це на власну руку — це льокальні кацики, яким кістю в горлі стояли стрілецькі могили й вони постановили їх позбутися. Даремно протестували люде проти примушування їх до того силою Даремно протестували проти розкопування могил власники землі. На їх протести не звертали уваги. Гуляли, покпиваючи з найсвятіших почувань українського народа, переконані в тому, що вони роблять добре, що це їх патріотичний обовязок.

По інтервенціях у воевідстві, телеґрамах до міністрів — вигляд стрілецьких могил привернено. Кости перевезено знов на старе місце й знов поставлено хрести. Але виновники осталися на місці серед громадянства, безпосередно ображеного в своїх найглибших почуваннях. Нема ніякого комунікату, не чули ми про ніяке слідство. Тихо всюди, бо вважають, що вже всьо в порядку. Забувають володарі, що й у нас є серце, а не камінь, що й ми зліплені з тої самої глини і що й нас може боліти, як кожного живого чоловіка, як кожний нарід...

Два рази польське — католицьке громадянство Львова, а за ним цілої Польщі вибухало лютим гнівом з приводу своїх ображених почувань. Раз у листопаді минулого року ізза ушкодження дорогих для них памятників, друге недавно з приводу мнимої образи своїх ображених почувань. Жидами. І можна розуміти те обурення. Можна узнавати їх гнів. Можна оправдати навіть наслідки гніву, якщо прийдеться до переконання, що він випливає з дійсно ображених почувань.

Відчувати образу власних почувань без відчування її в анальоґічних випадках у других — неможливо. Етика і мораль заходу побудовані на засадах, що таку подвійну бухгальтерію в тих квестіях виключає.

А деж ви всі, ображені недавно в своїх релігійних і патріотичних почуваннях пані і панове? Де ви — не як Поляки, але як **люде?!**

Ані один голос не то протесту, але звичайної критики не піднісся серед вас з приводу святотатського вчинку на Лисоні. Не знайшовся між вами ніхто. Тихо всюди. Всьо в порядку. Бо з фактом, що Українець має серце, має почування, що його може боліти, що й він чоловік — ви не числитеся. Бо він у ваших очах всьо, тільки не **людина!**

Спасибіг за науку. А ми, ми люде. Ми чуємо біль серця. Ми відчуваємо, що ми **люде**. Маєстат скованого болю — він нас робить людьми. — („Новий Час").

НОВІ ПРИПОВІДКИ.

Яка країна, такий і закон.

Всяк хоче взять, а ніхто не хоче дать.

З виду — чоловік, а душа чортова.

Скільки не мотай, кінець буде.

В. Кедровський.

1919 РІК

(45)

Поки йшла боротьба навколо питання про заведення інспектури, я виконував свої обовязки отамана для доручень. Одним з останніх таких обовязків було слідкування становища в штабі Оскілка в Рівному. До уряду й до Головного Отамана давно вже доходили чутки, що Оскілко щось затіває в порозумінню з Партією Соціялістів-Самостійників, з членом Директорії О. Андрієвським, що перебував у Станиславові та в пороумінню з Галицьким Урядом і з ґрупою гетьманців під проводом Балбачана, що теж купчилися у Станиславові. Словом, у повітрі чулося, що Оскілко готується до перевороту, але фактів для того ще в руках влади не було.

Одержавши наказ від Головного Отамана поїхати до штабу Оскілка й перевідати там справи, я наказав причепити свій маленький ваґончик до близшого потяга, який відходив зі Здолбунова до Рівного. Десь пізно в ночі поволі вирушив наш потяг. Не доїзджаючи до Рівного, я почув ніби стрілянину біля мого ваґону й, виглянувши у вікно, побачив, що за моїм ваґоном щось горить, а в той час стріли все збільшуються й чути, як другі вибивають немов градом по даху та по стінках мого ваґону. Потяг спинився і я разом з иншими вискочив з ваґону. Тут лише побачив, що поруч з моїм ваґоном загорівся товаровий ваґон, який був наладований рушничними та гарматними кулями. Поки що огонь дістався лише до скриньок з рушничними набоями і вони, вибухаючи, летіли на всі сторони в повітря та градом розсипалися навколо. Треба було рятувати потяг, бо вогонь міг перекинутися на инші ваґони, де було також ріжне військове майно та вибухові знаряди.

Ваґон, що горів, був причеплений останнім позаду мого ваґона й я не бачив, коли це сталося, бо вже перед самим відходом потяга був причеплений мій ваґон, але, як звичайно, потяг, готуючись негайно відійти, ще довгенько простояв на стації. Треба було якось горіючий ваґон відчепити, щоби врятувати инші ваґони. Всі кричали, що треба, а ніхто не хотів підбігти близче до ваґона, щоби його відчепити, бо треба було кожної хвилини сподіватися сильного вибуху. Нарешті мені з одним якимсь залізнодорожним пощастило добратися до ваґона, хоч полумя вже далеко хапало своїми язиками. Поспішно й з великим трудом ми розчепили ваґони й потяг скорше відїхав далі, лишаючи ваґон горіти на торах.

Так і не вияснив я причини пожежі того ваґону й не дізнався, хто його причепив позаду мого ваґона. Дехто говорив, що ваґон навмисне був підпалений, щоби не дати мені змоги приїхати до Рівного та взагалі вивести мене з активу. Я особисто цьому не вірив, хоч у ті часи така дурниця могла не одному мойому „приятелеві" в голову стрільнути.

У штабі Оскілка мене стрінули дуже стримано й з великою неохотою давали інформації, яких я від них вимагав. Сам Оскілко говорив зі мною яких 10—15 хвилин, даючи мені пояснення, чому він деякі військові частини, що мали бути на фронті, притягнув до Рівного та взагалі тримає тут біля себе великі резерви в той час, коли їх бракує в инших місцях. Оскілко старався викрутитися від прямої відповіди та все обходив обиняками мої запитання. Нарешті зірвався й нервово почав прощатися, заявляючи, що відїздить на фронт до Звягеля, де присутність його конечна.

Я залишився з начальником штабу, ґенералом Аґапієвим. Треба сказати, що це добрий ґенерал, гарний фаховець стратеґ і орґанізатор. Властиво він створив ґрупу Оскілка й провадив нею. З ним я таксамо повів розмови, бажаючи добитися від нього ясної відповіді, чому Оскілко стягає війська біля Рівного. Аґапієв теж не давав задовольняючої відповіди, а нарешті подражнено заявив:

— Скажітє їм в ставкє, чтоби перєсталі там травіть русскіх офіцеров. Вєдь я й ви і всє ми рускіє офіцери. Чтож ані думають: что над намі можна безнаказанно іздєваться!?

Я відповів, що ніхто не переслідує й не кепкує з „русскіх офіцеров", коли вони сумлінно й чесно повнять свою працю. Коли є які напади на них, то це напади на тих, що служать у ворожих арміях, або не виконують своїх обовязків у нашій армії, тягнучи тут добровольчу лінію. Моя відповідь Аґапієву не подобалася і я в його очах прочитав дуже злобний вираз, що, мовляв, підождіть ще трохи й ми вам покажемо.

Другого дня я зібрав ріжні відомости в Рівному й, нанизуючи їх одну до другої, прийшов до заключення, що тут назріває переворот, але годі точно означити, хто й з якою метою візьме в ньому участь. Ясно було, що партія Соціялістів-Самостійників та Аґапієв з „русскімі офіцерами" відограють головну ролю. Я свої спостереження спеціяльним післанцем переслав до С. Петлюри, залишаючись далі в Рівному. Увечері, на кілька годин перед оскілковським замахом, до мене зявився комендант Залізничої Дивізії Бень і заявив, що Штаб Армії наказав його дивізії затриматися у Рівному. Дивізія перевозилася до Дубна для переформування й поповнення. Отже його дивізія до мого розпорядження. Але за пару годин він знову зявився у мене страшенно збентежений, заявляючи, що не відомо, по чийому наказу ешалони його дивізії відправлені в Дубно й що він тепер сам залишився у Рівному без жадного жовніра. Бень подався доганяти свої ешалони, а я, зібравши ще нові дані про задуму якоїсь авантури Оскілком, вирішив сам відїхати до Здолбунова, щоби там зробити відповідний звіт Головному Отаманові. Десь біля 12 години ночі я зробив С. Петлюрі свій звіт.

Головний Отаман викликав до прямого проводу Оскілка й наказав йому негайно передати своє командування ґенералові Желіховському, що тоді командував корпусом прикордонної охорони й знаходився у Рівному. Оскілько нічого не відповів, а Головний Отаман доручив мені зробити негайно доповідь наказному отаманові Осецькому, щоби він вжив заходів, аби Оскілко виконав наказ Головного Отамана.

Вже по першій годині ночі я зробив свою доповідь ґенералові Осецькому й радив йому поставитися уважно до рівенського штабу, бо я був певний, що Оскілко не виконає наказу С. Петлюри. Він уже приготовився до перевороту. Осецький почав запевняти мене, що я перебільшую й не так оцінюю обставини, як вони є, аж тут приходить значковий від Головного Отамана й переказує, що Оскілко просить, щоби Головний Отаман скасував свій наказ про скинення його з командування. Але С. Петлюра свого наказу не міняє і доручає ґенералові Осецькому перевести його негайно в життя.

— Ось тепер маєте, — зауважив я, — Оскілко вашого наказу не виконає й почне повстання проти вас з метою захопити владу в свої руки. Хіба лише найрішучішими мірами, коли він ще не зовсім готовий, ви зможете змусити його здати своє командування та запобігти страшним наслідкам, які можуть статися від бунту Оскілка.

Осецький знову почав говорити, що він усе зробить так, що буде гаразд і нема чого турбуватися. Після цього я заявив, що вважаю доручення своє виконаним, а тому йду спати, бо почуваюся страшенно змученим. Я пішов до свого ваґону й чув, як Осецький викликав команданта свого потягу. На ранок я довідався, що Осецький зі своїм потягом утік на стацію Броди, щоби там відсидіти, поки буде вгамоване повстання Оскілка.

Прокинувшись ранком, 29. квітня, я звернув увагу, що на дворі біля мого ваґону мертва тиша. Вийшовши з ваґону, я побачив, що мій ваґон стоїть одинцем, яких два кільометри від стації Здолбуново, на торах в напрямкові до Рівного. Міжтим, коли я лягав спати, то мій ваґон був недалеко потягу Головного Отамана, що стояв при стації. Я так міцно заснув, що не знав і не чув, коли мій ваґон перетягнули сюди. Став роздивлятися навколо. Бачу в напрямкові на Рівне чмихає дим з паротяга, але не наближається, а все ніби на одному місці стоїть. Недалеко від мого ваґону чомусь знаходяться в розстрільні стрільці, чого раніше не було. До них було недалеко й я вирішив піти, щоби розвідатися, чого вони там. На горбку побачив полковника О. Пількевича, що в польовий бінокль вдивлявся в напрямку на Рівне.

— Олександре Меркуровичу, — питаю його, — що ви тут якийсь фронт тримаєте, чи що?

— Та фронт, відповідає він, — стережу оскілковського панцирника, що он-он пихтить. Хіба ви не знаєте, що сьогодня в ночі трохи не арештували всього нашого штабу? Оскілко арештував у Рівному всіх наших міністрів та проголосив себе Головним Отаманом.

— Я це знаю, але не чекав, щоби цієї ночі сталося, — відповідаю.

— Слухайте, а чого вас чорти виперли сюди зі своєю тарадайкою? — так він називав мій маленький поганенький ваґончик на чотири переділи всього.

— Я думаю, що не чорти, а „добрі" люде виперли мене, щоби я дав бій оскілковському панцирникові — відповідаю.

— Але жарти жартами, а хвіст на бік. Забирайтеся зі своїм ваґончиком звідси, щоби дійсно його не торохнув панцирник.

Я поплентався до потягу Головного Отамана, а пізніше його паротягом перетягнули мою „тарадайку" до стації на запасні тори.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКИЙ БАНК В АМЕРИЦІ.

(Завдання українського банку в Америці. — Зміни протягом двох місяців. — 25% підвишка шерів. — Нові банкроцтва банків. — Потреба господарсько-інформаційного бюра. — Господарська конференція в Америці. — До кооперативної праці).

Два місяці тому писав я в „Свободі" про потребу організації українського банку в Америці, з огляду на: 1) великі користи для власників банкових шерів, 2) можливість одержати дешеві кредити для нашої іміграції й для старого краю, 3) охорону нашої іміграції перед втратами на случай банкроцтва несовісних банків, 4) задержання доходів, звязаних з банковим ділом, для наших організацій.

Я згадав теж, що треба скорого ділання, бо саме тоді була найдогіднійша пора. Протягом короткого часу, бо саме двох місяців зайшли ось які зміни: Шери банку, про який я згадував в попередній статті, пішли в гору $45, або иншими словами, колиб наша іміграція закупила була шерів за один міліон долярів, то їх сьогоднишня вартість булаб один і чверть міліона або чистий зиск 25% крім уже виплаченої тримісячної дивіденди. В той самий час прийшли нові банкроцтва банків і то під боком таких фінансових центрів як Филаделфія і Ню Йорк, а саме в Пасейку, через що мабуть і багато наших людей понесе шкоди. Нові банкроцтва прийшли в Флориді і инших стейтах, а їх причини були ріжні.

Чи була можливість охоронити нашу іміграцію перед втратами?

Можливість була й є тепер, а саме створення господарсько-інформаційного бюра при українськім банку. Банкроцтво якоїсь інституції не спричинене одним ділом, але є вислідом довшої праці управи, і треба лише фахового чоловіка, щоби визнався в позакулісовій господарці управи. Це в першу чергу відноситься до банкроцтва банку в Пасейку. Справа цеї інституції не нинішня, а тягнеться вже другий рік, з великими закидами самій управі чи поодиноким її членам. Треба було тільки в час остеречи нашу іміграцію. Цього однак не може зробити наша преса отверто, бо наразилася би на судові доходження. Може це зробити господарське інформаційне бюро, створене українськими допомоговими організаціями й під її контролею. Воно охоронялоб нашу іміграцію від визиску і ошуства. Протягом десятьох літ збанкротувало 4,800 банків, а пятьсот міліонів без вартісних паперів купує річно американська публика, а з тим і наша іміграція, — з цим треба боротися.

Для створення бюра, в якому кождий наш імігрант міг би засягнути господарської поради, не треба ніяких коштів, крім доброї волі наших організацій, які хотілиб взяти участь у створенню українського банку, та помогли сконцентрувати український капітал в одно місце.

Не легке це діло, але воно наближе до переведення.

В першу чергу потрібно представникам наших господарських установ зійтися на спільну господарську нараду та обговорити всі можливости господарської співпраці нашої іміграції.

Кождого дня читаємо про нові консолідації великих американських підприємств тому тільки, бо малі не годні видержати новітньої конкуренції в господарському життю. В краю кооперативи здобувають чимраз більше поля й обнимають господарське життя. Це явище вкладає на нас тим більший обовязок працювати над господарською злукою нашої іміграції і краю та хоронити їх перед господарським визиском.

Вправді існують між нами ріжниці політичні, религійні, та в господарських справах повинні ми найти спільний шлях, щоби спільно-кооперативно стати проти визиску, а тим причинитися до культурного і політичного піднесення нашої іміграції і всього народу.

Д-р Володимир Галан.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, дня 18-го серпня, в гали церковній, в годині 1-ій пополудни. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — М. Дмитрів, предс.; И. Клебан, кас.; І. Маркович, секр.

ТАВНТОН, МАСС. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 122, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 18. серпня, в Товариській Гали, 14 Maple Ave. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до вирішення. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — І. Пашковський, секретар.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 34, повідомляє усіх своїх членів і членкинь, місцевих і позамісцевих, що місячний мітінґ відбудеться дня 18-го серпня, в неділю, точно в годині 2-ій пополудни, в гали церковній, 1ст 31 Стр. і Чарлстон Еве. На сей мітінґ кождий член і членкиня повинні явитись, бо є дуже важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспнедовані. Не явившийся член заплатить кару 1 доляра, а урядник 2 дол. — Іван Чмирид, фін. секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 17. серпня, в годині 7-ій вечером, під ч. 72 Моріс ул. Проситься явитись на означений час, а тих котрі довгують, проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Иосиф Крайник, предс.; Василь Ґлива, кас.; Семен Кусень, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. Дж. Повідомляється членів тов. Укр. Січи, що місячні збори відбудуться в пятницю, дня 16-го серпня о годині 7.30 вечер в галі під ч. 72 Morris St. На ці збори кожний член повинен обовязково явитися, бо є деякі важні справи до полагодження. — В. Пасічник, секр.

ПРОВІДЕНЦ, Р. Ай. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 73 УНС, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що звичайний місячний мітінґ відбудеться в неділю, 18-го серпня 1929 р. на Bazar Haall, 155 Willard Ave. о годині 1-шій пополудни. На сей мітінґ повинні явитися всі урядники і члени і поплатити свої місячні вкладки до Тов. і до У. Н. Союза, коли сього не зроблять і не доручать своїх вкладок секретареви найдальше до 25 с. м., то такі члени безпроволочно будуть суспендовані. — М. Свідер, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. Згода, від. 20, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться 18. серпня, в годині 1-ій пополудни, в Українській Хаті, 2240 Grayling St. Кождий член мусить бути на сих зборах, бо є дуже важні справи до полагодження, а то: справа надконтролі і вибір нових урядників. Не явившийся член буде караний 1 дол. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противному разі будуть суспендовані. — И. Годяк, предс.; І. Заблоцький, секр.

ЛІТАК-СІВАРКА.

На Гавайських островах з успіхом уживали літаків до засіву насіння дерев на просторах, які не мають доріг. Є то великий простір землі, де огонь знищив ліси. Тому, що та поверхня дуже недоступна, руками було би неможливо засіяти її. По довгі і підчас дощу висіли з аероплану 24 міліон насіння.

ВІДЖИВЛЮВАННЯ ЧЕРЕЗ ШКІРУ.

Хорий чоловік не приймає поживи і також хора звірина інстинктово не приймає поживи. Це діється задля відпочинку організму. Але часто може бути таке, що відраза хорої людини до їди може бути погубна для організму. Тому важним є, як би то таких хорих людей відживляти, оминаючи перешкоди, які спричинюють недугу. Два віденські лікарі, д-р Ляцель і проф. д-р Стейскаль, придумали такий спосіб. При тяжких забуреннях у травленню, старечім ослабленню, при недузі рака, сухотах і цукровій недузі, при недузі нирок і стягненню печінки примінювали вони цей новий спосіб. Метода ця ось така: пацієнт мусить натерти собі (коли можливо, то сам) рамена, груди, живіт і ноги оливою. Мусить втерти цеї оливи 150—200 грам, так щоби шкіра була зовсім суха. Попри це мусить що дня випити пів літри лімонади з винограду, з цукром. Коли годі їсти правильний харч, а треба зарадити, щоби не опасти на силах, то такий „оливний харч" є дуже відповідний. Пацієнти можуть обходитися 2—3 дни зовсім без їди, остаючи лише на цьому „оливному харчі", а почуваються тоді навіть краще. Таке відживлювання через шкіру замісць устами є також тому добре, бо тіло дістає тоді потрібні кальорії. 200 грамів оливи, розтертої на шкірі, разом із випитою лімонадою, дають 2.200 кальорій. Завдяки цій оливній процедурі обмежується в тілі переміна азоту а влекшується виділювання трійливих складників. Ці штукарі, що пописуються голдівкою, найбільше забезпечуються повищою „оливною методою". Можна теж і лічити такою „оливною методою", додаючи до оливи потрібного лікарства. Тому, що тіло натерте оливою пропускає скорше, то і лікарство доходить скорше на своє місце призначення, до середини тіла. Тіло натерте оливою виділює зі себе лекше непотрібну воду. Це важне передовсім для людей, що хорі на нирки.

ПОВІСИВСЯ НА КРИЛІ ВІТРАКА.

В селі Берге біля Ратенова (в Німеччині) на крилі вітрака побачили люди якусь повішену жінку. Та як зняли повісільника, показалося, що то не була жінка; лише мужчина, що надягнув на себе **14 жіночих шовкових одягів, і шовкові панчохи.** Слідство виказало, що вітрак обернув іще кілька разів самовбийником. Думають, що поповнив самовбийство у приступі божевілля.

Приказки.

— Хто стається медом, того мухи зїдять.

— Добре багатому красти, а старому брехати.

— Пани бються, а в мужиків чуби болять.

— Пан у чоботях ходить, а чомусь боєі сліди знати.

— Розживемося, як сорока на плоті, а тінь на воді.

— Плив, плив тай на березі втопився.

— Де велика рада, там рідкий борщ.

— Дере коза лозу, а вовк козу, вовка мужик, мужика пан, пана жид, жида адвокат, а адвоката чорт.

— Коби то можна було бути: через зиму котом, через літо пастухом, а на Великдень попом!

У куцого собаки не жди хвоста, а у большевика добра.

Осла взнаєш по вухах, медведя — по кігтях, а большевика — по балачках.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ГОЛОТА.

Їх 32 душі, 32 наймити, після довгого голудування відрядили гурт своїх делегатів до редакції розказати, що їх обдурили, з них насміялися, закинули далеко від рідних хат...

Як це могло трапитися, що **32 наймити Глушківського району, Курської губернії, опинилися в лабетах очайдушних бюрократів і негосподарників з Меліоратспілки?** Ось ця невеличка, але обурлива історія.

Київська меліоративна спілка готувалася розробляти торф у селі Яблоньці, Бучанського району. У цьому районі з батьків-дідів звикли до того, що на торфяні роботи наймали тільки селян із найближчого села Яблонька. У селян цих старі рахунки з спілкою, вони звикли вмовлятися про роботу, знають свою зарплатню, вміють виробляти торф тощо.

Проте господарникам з меліоративної спілки набігла страйколомська думка:

„Може найняти нам робочу силу не з села Яблоньки?"

Важко дізнатися, хто саме подав таку думку. Але... **до Глушківського району, Курської губернії, відрядили уповноваженого спілки, якогось Мозгового.**

Мозговий, заїхавши в нетрі, далеко від міста, **зібрав навколо себе 32 наймитів. Він підлесливо й лагідно переконував наймитів, що навколо Києва „золоті гори", що там „незвичайні заробітки", що наймити добре зароблять, коли згодяться поїхати на торфяні роботи до Бучанського району.**

Сірі, похмурі й заклопотані наймити згодилися. Вони підписали договір, написали в ньому, що... „32 селяни-наймити зобозязуються розробити 1.000 кубів торфу, по 3 карб. за куб... Їм забезпечено проїзд, харчування, приміщення, тощо"...

Бадьоро 32 селяни-наймити покинули свої родини, поспішаючись узяли з собою тільки фунтів по 2 хліба, онучі й документи. У них тільки й було, що радість, надія на заробіток і бадьорість.

Коли наймитів привезли до села Яблоньки, там їм запропонували обслідувати болото, призначене для торфяних розробок. Наймити сказали, що болото таке, що тільки почи-най торф копати й узялися працювати. 32 наймити загрузли в болоті.

Коли загомоніли кущі навколо болота, засвистіло в повітрі каміння, цілки. Це селяни з села Яблоньки, обурені з „наступу" на їхне болото „чужинців", вчинили страшний протест, загрожуючи дрюками й камінням.

— Геть із нашого болота... Батьки наші тут працювали... Тут виросли наші діти, тут ми й помремо... Це болото наше... Це наш хліб!

Злякалися 32 наймити. Вони й не думали оборонятись проти „наступу" селян, бо й справді... селяни мають право розробляти своє болото. Курські наймити тільки й сказали:

— Товариші?! Хіба ми винні?! У нас є договір... Ми здалеку приїхали. Їсти кортить!

Але селяни не зважали на ці слова. Дрюки й каміння сипалися на страйколомів".

— Геть! Тікайте, бо...

„Бій" скінчився тим, що 32 **наймити втікли з поля, забравши з собою чотирох поранених.**

Другого дня **в спілці 32 наймити потай розповіли про все, що трапилося, й просили вжити заходів, щоб дали їм гроші доїхати додому.** Але член управи спілки Василенко, що його оточили наймити, злісно бликнув очима на сіру, обдерту голоту.

— Я... таку розтаку... й не збираюся з якоюсь голотою розмовляти...

Тоді почалися для 32 наймитів страшні дні. Приміщення для житла їм не дали. Харчів за договором не давали. Своїх грошей у них не вистачило й усі 32 наймити отаборилися на київському вокзалі.

Голодні, босі, воші їли їх, спали вони на вокзалі, на холодній, брудній підлозі, щодень їх турбували стаційні. Що години гонила їх із кутка в куток охорона. Стаційним кінець-кінцем увірвався терпець, вони вигнали наймитів на вулицю. Ніхто вже не йняв віри їм, що вони селяни. Кожен, хто одвідував вокзал, або залізничники, вважали за свій обовязок зауважити:

— Бач, босяння! скільки розвелося їх у нас на вокзалі!...

Давався наймитам у знаки й голод: Старий товариш Півень, наймит з батька-діда, скинув із себе сорочку й продав її спекулянтам, що тулилися коло наймитів. Інші попродали навіть і мішки, в яких привезли з собою хліб.

Що дня відряджали вони до спілки представників і благали допомоги або роботи. Але спілка, несподівано, піднесла їм нове зобовязання: відмовитися від старого договору й перейти на нову роботу, себто різати куби. Різання кубів — це робота машиною, як кажуть торфяники, і набагато гірше оплачувалась, менше майже на 70%. Наймити відмовились. Проте спілка не думала зважати на них. Вона повідомила, що старий договір... знищено, складено інший і згідно з ним усі 32 наймити повинні негайно взятися працювати машиною, за зовсім іншою розцінкою.

Тяжко й переказати, як обурювались наймити. Що дня представника наймитів морочили різними пропозиціями, загрожували не дати їм ніякої роботи, вимагали коритися новому „договорові", лаяли безщасних працівників за їхню впертість, за те, що не корилися.

А в наслідок боротьби — **7 днів з дня приїзду наймитів члени управи меліоративної спілки використали на... переговори.** Коли спілка зрозуміла, що, власне, користи від такої „боротьби" немає, геть усіх робітників несподівано покликали до контори.

— Ну, голото... одержуй гроші й геть із Києва!...

32 наймитам видали 247 карб. за „прогул".

Отак формально спілка одчепилася від наймитів, використавши для цього чималу суму з свого буджету.

Ніхто з членів управи й не подумав про ту моральну шкоду, якої вони наробили своїм знущанням з селян-наймитів. Нікому з господарників спілки й на думку не спало розслідувати оцей обурливий випадок наймання наймитів у той час, коли спілка мала свої особисті договірні умови з селянами Бучанського району.

32 селяни-наймити, залишаючи Київ, повезли з собою гіркий намул від тих мук і тяжких переживань, щоїх вони зазнали в бюрократичних нетрях Київської меліоративної спілки.

Ось що розказали наймити лісного Глушківського району, Курської губернії. Вони просили про це написати. Ми це й робимо, бо нас кортить не тільки задовольнити прохання наймитів, але й почути відповідь від „господарників" Київської меліоративної спілки.

Ану — відповідайте!

А. Гаврилик.

(„Пролетарська Правда", Київ).

В школі.

Учитель (питається школярів): Хто з вас знає, якого роду буде яйце.

Всі мовчать.

Значить, не знаєте!

Один жидок піднімає руку. Ну, то я вже, пане учитель, знаю.

Ану, скажи!?

Коли з яйця виходить когут, тоді буде — мужеського. коли з яйця виходить курка тоді — жіночого роду, ну, а як з яйця зробити яєшницю — то буде середного роду.

—o—

Добрий син.

Батько до сина: Їдь, Іване, до ліса по дрова, а я піду на ярмарок.

Син: Тадеж татові на старости літ ходити пішки. Їдьте ви по дрова, а я піду на ярмарок.

—o—

Перехитрив.

Файвіш і Шмуль прийшли до шпиталю масуватися. І тоді, коли Файвіш в часі масовання стогне і зуби затискає, Шмуль сидить веселий і сміється. А коли Файвіш по скінченню процедури здивований питає, чи він в часі масовання не чув ніяких болів; відповідає йому Шмуль спокійно:

— Тумане, чи ти думаєш, що я йому дав масувати болючу ногу?

—o—

В ночі.

Жінка занедужала нагло в ночі:

— Слухай! встань!... мені так недобре...

Муж: Спи, Бог з тобою, кому тепер добре?

—o—

Коперник і хабарі.

Польська „Газета Хлопська" розказує, що в Варшаві є загально знаний дотеп, що одиноким чоловіком у Польщі, котрий напевно не бере хабарів, є Коперник (астроном Коперник давно помер, а його памятник стоїть на одній площі в Варшаві). Не бере він хабарів тому, що має обидві руки заняті в день і в ночі. В одній руці тримає земський ґльоб (кулю), а в другій кутомір.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.